

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

Punct. I. Existentia formæ substantialis statuitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

quae non possit vniri alicui, ex his quae de facto existunt, & quae vnica tantum formae possit vniri, quia non est de ratione materiae indifferentia ad plures formas, vt probauit Punct. 3. quae omnes materiae specie differunt propter diuersos actus, quos respiciunt, & propter praedicatum, per quod vna ab alia notabiliter differet, quod passet esse multis commune.

Similiter affirmo posse dari duplicem materiam respicientem easdem numero formas, quarum vna illas respiceret tantum potentia terminatiua vnionis, tanquam extrema, quibus posset vniri ad tota componenda, alia vero tanquam extrema quibus posset vniri, & quae possent ex illa educi, quia vt dicam lib. 3. Controuer. 13. Punct. 3. non repugnat forma indifferens ex natura sua, vt creetur, vel educatur: ergo non repugnat forma, quae possit per creationem producta vniri huic materiae, vel educta ex altera vniri: ergo non repugnat dari duplicem materiam respicientem easdem formas, vnam media vnione, & receptione, alteram tantum media vnione. Affirmo insuper has materias inter se specie distinguendas per diuersos actus immediatos, scilicet per diuersas vniones specie distinctas, quibus easdem formas respiceret, sicuti distinguuntur specie in communi sententia visionis hominis, & equi, circa eundem colorem per diuersa specie principia, sic similiter vniones illae distinguerentur per diuersas specie materias, a quibus specificationem diuersam haberent, quia vnio specificatur non solum a forma, sed etiam a materia. Sed in materiis, quarum vna potest recipere, & vnire sibi formas, haec notabiliter differt ab alia, quae tantum potest easdem formas sibi vnire, & per praedicatum, quod potest esse commune multis materiis: ergo specie differt ab illa, & diuersos actus, hoc est, diuersas vniones, valet quasi a priori specificare. Dixi saepe specificationem vnionis a materia itaque, ab extremo, esse quasi a priori, quia non est a vera causa, quae tantum specificationem a priori dat.

Obiic. nos committere vitiosum circulum, quia sumimus specificationem diuersam materiae ex diuersis actibus, specificationem diuersam actuum ex diuersa materia, vnde idem per idem explicamus. Respondeo nos probare specificationem diuersam actuum ex diuersitate materiae, quasi a priori, & dicere materiam a posteriori specificari ex diuersis actibus, quod non probamus ex eo quod actus sint diuersi, sed ex alio capite, scilicet ex eo quod materia habeat virtutem recipiendi formam, quam non habet alia, ex quo absolute inferimus diuersitatem materiarum inter se, & specificam distinctionem specierum, ex quo postea quasi a priori specificationem diuersam actuum respiciamus, & dicimus materiam a posteriori specificari, ab his actibus, quos a priori probauimus distinctionem specificam ex materiis habituros. Ob hanc rationem dixi n. 2. vniones distinguendas esse per ordinem ad formas, in ordine ad cognoscendam distinctionem specificam materiae; quando vero iam ex alio capite nobis innoteceat distinctio specifica materiae, possumus per ordinem ad materiam specie distinctam vnionem distinguere, & asserere ab his vnionibus specie distinctis quasi a priori ex diuersitate materiae aliunde nota a posteriori materiam diuersam specificari, quod in nostro casu contingit.

Omni materiam primam sublanarem, quae de facto datur esse eiusdem speciei probabiliter affirmo cum communi sententia, quia quaecumque materia aequae potest sibi vnire, & recipere omnes formas, quas potest alia: ergo nullum est caput, ex quo possit conici praedicatum aliquod specificum non omnibus commune in materiis, quae de facto existunt, cum omnes similes appareant in virtute vnitiua, & receptiua formarum tam substantialium quam accidentalium. Antecedens satis probabiliter suadet experientia, qua videmus eandem materiam modo sub hac forma modo sub illa esse, & nunquam videmus materiam aliquam, quae formam aliam in particulari recuset, neque quae renuat admittere dispositiones ad illam, quas non reciperet si illius receptiua non esset, quia dispositionum receptio ad formam substantialem ordinatur. Quod si in materia semel informata auri vel adamantis, aliarum rerum formis, quas incorruptibiles vulgo dicimus, difficiet, esto nunquam, formam aliam recipiat, eadem materia anteaquam esset cum tali forma, plures alias admisit, ex quo inferitur, non ex defectu capacitatis illas modo respicere. Si istes forsitan esse aliquam materiam,

Franc. de Quiedo, Philosoph. Tom. 1.

quam nos non experti sumus, incapacem recipiendi formas, quas recipit alia materia illico existens. Dicam me non posse oppositum demonstrare, sed satis probabiliter suaderi, talem materiam non existere, ex eo quod nullum illius vestigium inueniamus, neque ratio aliqua, aut coniectura nobis suppetat ad asserendum talem materiam existere, & experientia oppositum monstrat in omnibus materiis, quas hucusque vidimus.

Obiic. Materia prima est imperfectissimum ex suo conceptu: ergo non potest dari alia materia specie distincta ab hac, quia si esset perfectior ista, non esset imperfectissimum ens, & ita non esset materia: si esset imperfectior, haec materia, quae modo est, non esset imperfectissimum ens, & consequenter non haberet rationem materiae, quam simul haberet, quia iam supponimus esse materiam; aequae imperfecta cum ista esse non potest, quia repugnant duae species perfectione, aut imperfectione aequales. Respondeo quidquid sit de aequalitate possibili inter duo specie distincta, materiam primam non esse imperfectissimum omnium entium, quia accidentia sunt illa imperfectiora. Est tamen imperfectissimum ens substantiale saltem non modale praecise ex conceptu materiae, quia materia essentialiter est imperfectior forma, iuxta dicta de illius essentia, & imperfectior toto, quod supra illam includit formam. Ex hoc tamen non inferri, dari non posse materiam imperfectiorem alia, dum omnium perfectissima non attingat perfectionem imperfectioris formae quam potest recipere. Non enim est de ratione huius materiae primae esse ita imperfectam vt non possit alia materia imperfectior dari, sed tantum est de ratione totius materiae esse ens imperfectissimum comparatum cum formis, quibus potest vniri, & cum totis, quae potest componere.

Dubitabis an materia prima sit receptiua aliquarum formarum praeter eas, quas de facto Deus hucusque produxit, & aliquando producat immediate, vel mediis aliis causis secundis, vel possit recipere existentes, vel exituras, & nullam aliam specie distinctam, ex his, quas Deus potuit creare, & nunquam sunt creanda. Ad hanc quaestionem recte responderi Arriaga disp. 2. sect. 9 sub. 2. Deum potuisse creare materiam, quae esset receptiua harum, quae de facto dantur, & simul aliarum pure possibilium, & quae tantum harum esset receptiua, & nos non posse certo scire, quam illarum creauerit; probabilius tamen posse dici tantum creasse materiam receptiuam formarum aliquando existentium & non pure possibilium. Quia cum Deus sciret, quas formas erat producturus, magis congruum videtur illis tantum materiam creasse, & non aliis nunquam futuris, esset enim absque vlla necessitate in rerum natura virtus receptiua speciei formae, cuius nulla indiuidua forma esset exitura. Non ago de distinctione vel unitate specifica inter materiam primam, & sublanarem de qua Controuer. de coelo.

CONTROVERSIA III.

De forma substantiali.

ONTROVERSIA secundâ nonnulla de forma praelibauit, reliqua in praesenti peragam.

PUNCTVM PRIMVM.

Existencia formae substantialis statuitur.

Natura formae substantialis plerisque ex Antiquioribus latuit Philosophos, alij ex posterioribus illas in elementis non agnoscebant, omnes denique totit erant in natura materiae explicanda, & naturam formae quam vix expiscabantur, tanquam quid ignotum omitebant; quos saepe reprehendit Arist. toto lib. 1. physicorum, & lib. 2. cap. 1. vbi formam perfectiorem naturam dicit esse quam materiam. Idem tenet lib. 1. de parte animal. 1. cap. & lib. 7. Metaph. c. 4. & lib. 12. cap. 2. vbi vocat formam hoc aliquid. & lib. 7. quod quia est rei, hoc est, quod tribuit vltimâ quidditatem, vltimum constitutum, vltimique praedicatum essentiali.

essentiale composito; aliisque innumeris in locis dari formam substantialem in omni composito docet tanquam verum, & tanquam quid certum statuit.

2. Prima ratio huius Conclusionis petenda est ex nostro rationali animo, quem esse formam informantem, & existentem est fide sanctum, ut ostendam Controversi. I. de anima Punct. 3. & ratio ipsa conuincit à posteriori desumpta ex illius immobilitate, ex merito & demerito voluntatis, ex libertate illius, ex actibus intellectus & voluntatis, reliquarumque potentiarum, quæ omnia accidenti competere repugnant, ut ipso naturæ lumine notum est: ex nostro animo rationali gradum facimus ad reliqua viuientia præcipue sensitua, in quibus plures operationes inuenimus similes aliquibus, quas exercent ratione animæ, illas videlicet, quæ correspondent gradui viuientis, in quo conueniunt, sensationes videlicet in viuentibus sensituius, & modus se nutriendi in vegetatiuis: ergo datur aliquod principium radicale ex quo oriuntur hæ oppositiones similes rationali secundum illam rationem, in qua conuenit cum illo: ergo sicut in homine principium sentiendi est substantia, ita in equo erit similiter substantia.

3. Vniuersalius ex eadem operationum similitudine, probò dari principium aliquod radicale, quod sit substantia: In omnibus compositis eiusdem speciei, siue viuentibus, siue non viuentibus dantur accidentia similia, in quorum productionem, & conseruationem propendit compositum: Sed hæc propensio non est propria materiæ, quæ ex se est indifferens, ut habeat hæc vel illa accidentia: ergo oritur ex alio principio constitutio compositi, cuius propria sunt hæc accidentia; hoc non esse accidens, sed substantiam, sic probò. Quando aqua amittit frigiditatem, & quodlibet aliud compositum quancumque ex primis qualitatibus illi innatam eo ipso quod absit contrarium, statim se restituit in pristinam qualitatem: ergo hæc qualitas oritur ab alio principio distincto à qualitatibus, quæ non possunt se inuicem producere; frigiditas enim amissa non potest ab alia qualitate specie distincta produci, neque potest intentio frigiditatis amissæ produci ab aliis gradibus frigiditatis in eodem subiecto permanentibus, quia si lignum vel aliud compositum amittat gradum aliquem frigiditatis non debet: etiam si alij plurimi permaneant in eodem ligno, non recuperat gradum frigiditatis amissæ: ergo hæc restauratio non fit à frigiditate superstitente, sed à forma alia substantiali; quia si fieret à frigiditate, in illo composito citius fieret, in quo maior frigiditas formalis permaneret, quod non ita fieri oculis cernitur.

4. Rursus hæc accidentia, quæ semper comitantur compositum huius speciei vel sunt connexa ipsa inter se sine aliquo ordine prioris, & posterioris, vel in aliqua prima radice: non ipsa inter se, quia in equo datur visio similis visioni hominis; & in homine connectitur cum actibus & potentiis, cum quibus in equo non connectitur, deinde quia hæc connexio ut probatum est exemplo aquæ restituentis se in pristinam frigiditatem; est ratione alicuius principij actiui in pluribus accidentibus, quæ sibi non possunt esse inuicem causæ: ergo est in aliqua radice ex qua oriatur: ergo illa erit primus actus materiæ, & quæ primò & per se ordinatur ad constituendum compositum, quod ad illam non supponitur, & reliqua eorum in ordine ad illam, quam ex natura sua tanquam ipsorum radicem supponunt. Probo consequentiam, ex constitutiuo substantiæ quod est non ordinari ad aliud, quod supponatur ad ipsum & esse id, ad quod reliqua ordinantur, quod dicimus esse ens per se, hoc est propter se intentum à natura: sed illa radix communis accidentium, quæ semper comitatur hoc specie compositum, est per se modò explicato: ergo est substantia.

5. Vltimò ostendo compositum per generationem formam substantialem acquirere ex diuersitate mutationum, quas experimur eandem materiam subire. Ferrum candens est si intensissimum calorem in se concipiat, ut primum separatur agens, à quo calor ille fuit productus, paulatim intensionem caloris amittit, & breuiter temperamento debito se restituit. Ignis quando in cineres redigitur nunquam potest temperamentum amissum, iterum acquirere, neque ad antiquas qualitates redire: ergo diuersam subit mutationem materia ignis, & materia ferri, quando videmus ignem candentem, & ignem in cineres redactum; quæ diuersitas ea est, ut materia ignis candentis solum in accidentibus alterationem passa est, & permanens cum eadem

forma substantiali, quantumuis accidentia perdantur, principium retinet, quod similia accidentia in illa producet, abscedente contrario, à quo fuerunt corrupta; materia verò ignis redacti in cineres formam substantialem amittit, & nullum in illa remanet principium, ex quo similia accidentia antiquis deperditis rursus oriuntur. Hæc & alia plurima latè, doctè & solidè expendit Noster. Soar. disp. 15. sect. 1. Hæc sufficiant pro re iam iuxta omnes Doctores extra omne dubium stabilita.

PUNCTUM II.

Quotuplex sit forma in vnoquoque composito.

S. I.

Status questionis & Doctorum placita.

1. **N**on disquiro modò an eadem materia plures substantiales formas possit recipere supernaturaliter, de quo dicam Controversi. 8. Puncto 2. sed an materia habeat duas formas inter se connexas, & subordinatas in ordine ad naturalem constitutionem vnius compositi, ita ut altera demptæ, etiam si alia superfit in materia compositum simpliciter & adæquate non sit constitutum.

2. P. Soar. I. Metaph. disp. 15. sect. 10. plures de hac re opinionnes refert. Sensere Paulus Venetus, & Henric. de Gandauo citati apud Suarez num. 4. tot dari formas realiter distinctas in quocumque composito, quot dantur gradus metaphysici, & prædicata essentialia formaliter distincta in quocumque composito. Scotus, & Henriquez apud eundem Soar. num. 8. formam quandam corporeitatis in viuentibus constituunt. Scotus illam in omni viuenti agnouit, Henricus tantum in homine hanc corporeitatis formam inuenit. Alij apud eundem Soar. num. 17. distinguunt formas secundum diuersos substantiæ gradus. Sunt autem quatuor gradus substantiarum materialium, alia est substantia inanimata, alia vegetabilis, alia sensitua, alia rationalis. Substantia inanimata secundum hanc sententiam vnicà tantum gaudet formà: Vegetabilis duabus potitur: Sensitiua tres continet formas; & Rationalis quatuor includit. Multi ex antiquis Philosophis pro diuersis partibus heterogeneis viuentibus partiales formas distinctas constituiebant superadditas; alij formas per totum corpus dispersas. Ex Medicis tenent nonnulli cum Galeno, & Auicenna, in quolibet mixto formas elementorum formaliter manere. Communis Theologorum & Philosophorum sententia vnicam tantum formam in vnoquoque composito siue inanimato, siue animato constituit. Ita D. Th. 1. p. q. 76. art. 4. & alij plurimi apud Suarez. n. 62. quam idem Suarez latè propugnat ibid. & disp. 13. sect. 3. & lib. 1. de anima cap. 6.

3. De Medicorum sententia afferentium, formas elementorum manere formaliter in mixto, iudicium feram Contr. 7. de generatione, Punct. 4. vbi specialiter illam exagitabo. De sententia constituyente diuersas formas partiales superadditas pro partibus heterogeneis dicam Contr. 1. de anima, Punct. 7. Nunc de aliis sententiis iudicium fero.

S. II.

Duplex reicitur sententia.

4. **P**rimo loco reicienda est sententia, quæ formas multiplicat pro multitudine prædicatorum essentialium ex his quæ diximus in Logica, vbi probauimus prædicata essentialia non distingui distinctione reali, sed tantum per rationem, ex quo inferunt rationes formales prædicatorum non distingui per formas realiter distinctas, alias realiter, & non solum formaliter distinguerentur. Secundò, si formæ multiplicandæ essent secundum diuersa prædicata formaliter distincta, necessum esset non solum in compositis, sed etiam in formis accidentalibus in Angelo & in materia prima formalitates realiter distinctas constituere, quia in his entitatibus reperiuntur prædicata essentialia formaliter distincta, generica, specifica & individualia, quibus formalitates, seu entitates realiter distinctæ correspondenter sicuti in toto composito secundum hanc sententiã correspondent. Vltimò eadem entitas indiuisibilis secundum diuersas cōuenientias, & secundum diuersos effectus,